

מסע ב-8½ שורות

החדר בחלום הדאגה נרדמה בפקבוק השחוי
 אני עוף שכור מתבשל בין הזמנים
 אקה יפי שפוי שוכן עכשיו בנפשי
 עם עננת-עשב וכוסיות ישועה
 צין לא יבל חציר לא יבש
 בערוצים צלולים עץ מחליף אתי צבעים
 לב פועם הוא הירח הלח רובץ בתוף זרועותי
 בתוף הלילה הקסם בתוף העולם. רכבת שדים נפלאה

מסע אחר, בשורה אחת יותר

ובלילה חלומות ובחלום האשה
 אלה קדומה באור ערבים עולה אלי
 כמו מתוף המים מפציעה בי המיה
 יפיה היה לי לכנפים ולאור עולם
 ולבה שחג עמי מעל הגגות
 יצק בהקצי קיר עבות (ובדיות)
 דרכו לא עברתי יותר לא עבר
 איש אחר מתוף מחסם מדכדך זה
 כמו צפור אני מנער זכרון
 אחר זכרון.

אגב טיול בפארק הירקון

אוג ועיני ירקת מפריחות
 קשר של תשוקה
 בחשאי טוחן הלב צפיות צבורות
 צללים עולים ויורדים נרית הנקר בלילה
 פרוץ של שקט בין צצי פנף פורח
 ואני שומע: האדמה נעה לא רק רגלינו
 הזמן המקום והגוף הזה הומים אפשריות
 ליד מדרגות מים ארבה לנו ההמיה
 תוף כדי דבור אגב חכוף חושני
 מסע מתוך לתוף הדם המתאנה
 בחצי הדרך מסרבת להמשיך מה יש מי רואה איפה
 אורב כלי בהלה בדויה רק רגע רהוט
 פרט קטן הנוחיות.
 הסוף היה התבשל שם
 משהו שלא ישבח.

לואי בן כליפא: בחלון הראווה רישום בטכניקה מעורבת

ש אפשר לתפוס גם אחרת את המציאות. שאתה לא מוכרח להיות כך, עם האף בתוך הזפת. דבר אחר שעשה עלי רושם היה התיאטרון, הצגה של "כטוב בעיניכם" עם שחקנית יפהפיה ששיחקה את רוזלינד, ויופיה עזר לי ודאי לאהוב את שקספיר. אני זוכר שהתרשמתי מכך שבמערכה השנייה, כאשר הנסיך-הגולה מדבר עם אחד מאנשיו, ז'אק או אמין, הוא אומר: הנה עכשיו אנחנו חופשיים מטרדות הצבור, ואנחנו נמצאים פה בטבע, ואנחנו שומעים את הלשונות בעצים, וספרים בתוך נחל מבעבע — ואז עונה לו, אמין או ז'אק, ואומר: אשריך שאתה יכול לתרגם את עקשות הגורל לסגנון שלי ומתוק כזה. ואני הרגשתי שאפשר לסדר את הדברים אחרת. לא הסתכלתי מצד הנסיך, אלא מצידו של שקספיר. כמו שחשבתי על וארשה מזווית הראיה של הציירים האלה, כלוטו ונורבלין, שכך הם יכולים לראותה. ואם הם רוצים — הם לא רואים את החורבות. אמנם במאה ה-18 לא היו חורבות, אבל גם אז הם ראו מה שרצו לראות, ועשו בצירוף מה שרצו, את צרפת או איטליה — בתוך הנוף הפולני הזה. דבר נוסף שהשפיע עלי היה הרצון לצאת מהחברה היהודית הסגורה, שלבד מן החום והסימפטיה שבה, היתה גם צפופה מאוד ומעיקה ולא הניחה לי שום מרחב להתבטא בו. וכך, מתוך געגועים חזקים למשהו אחר, תרבות, יצרתי אותה לעצמי. העולם התרבותי הוא במידה מסוימת עולם כמירדתי, עולם מלא תהודות שכל דבר בו הוא חד למשהו אחר. אני חושב שהוא עדיף על העולם הדתי, מפני שהוא ניתן לתקוף מסויים, ניתן לעיכוב ולביקורת. דבר שאינו אפשרי בעולם הדתי. עולם האמונות, מעצם היותו פתוח יותר, הוא גם פגיע יותר, ניתן להרס, חלש יותר במידה רבה, אבל הוא מלא תהודות אין-סופיות. כשאתה מתחיל להיכנס לעולם הזה, שאתה מתגעגע אליו, לאט-לאט הכל מתאפשר. ולא חשוב אילו ספרים אתה קורא (ואני הייתי קורא שיש-שבעה ספרים ליום, בגיל שתיים-עשרה לערך), ואיזו מוסיקה אתה שומע: לאט-לאט העולם שלך מתעשר, נעשה ברור יותר, ואתה יכול למצוא דרך בתוכו. כי בעולם התרבות הדבר הכי חשוב הוא המוטיבאציה. ליצור עולם שאתה יכול לחיות בו ולשלוט בו, ולא להיות רק קורבן פסיבי. ■

→ טור עיתון קדד

"יום סרט" לפרסים!

בפרס טשרניחובסקי לתרגום, מטעם עיריית תל-אביב, זכו ארבעה (!) מתרגמים; וסכמו, 3000 שקל, חולק בין ארבעתם — 750 שקל למתרגם! סכום השווה בערך לזה המשולם למתרגם-מעולה עבור גליון-דפוס אחד!

אהרן אמיר, אחד ממקבלי ה"פרסי", החזיר, ובצדק, את הסכום המגוחך — לידי נותניו. יש לומר בפירוש — אין ערך כיום לכל השמות הנכבדים המקשטים את פרסי הספרות בישראל. האינפלציה שחקה כליל את סכומיהם, כולל את פרס היצירה מטעם ראש-הממשלה שאינו מאפשר כיום שנת יצירה אלא ארבעה חודשים בקושי, אחד מדי רבע שנה, על פי קצב הענקתו. הגוף שיקום היום ויקבע פרסים ספרותיים חדשים בסדר גודל של שלושים עד ארבעים אלף שקלים לפרס, וללא אפשרות לפצלו — ייהפך בבת-אחת למעניק "פרס גונקור" העברי! — ואז אולי תיפסק גם התופעה המעציבה שסופרים רציניים אינם מגישים את מועמדותם לפרסים וזאת, לא פעם, משום שמחיר ארבעה עותקים כפול עשרה סופרים שיגישו כל אחד כנדרש את מועמדותו — עלה ברוב המקרים על סכום הפרס כולו! אכן, יותר טוב להשקיע ב"טוטו".

בדיחת המאתיים

עם הכללת מאתיים ספרים עבריים ברשימת הקריאה המומלצת של תוכנית הספרות בבתי-הספר התיכוניים בארץ קמו ויכוחים לא מעט באשר ל"כיבודים" — מי נכלל בתוכנית ומי לא. איש מכל אנשי ה"ספרות" לא שאל עצמו שאלה פשוטה — האם מאתיים ספרים אלה, ואחרים, אכן זמינים לקורא העברי? משיחות עם מורים לספרות, ובייחוד במקומות מרוחקים, מתברר שהמצב הוא כך: חלק ניכר מן הספרים המומלצים אצל, בין בחנויות ובין גם בהוצאות עצמן, ואין להשיגם. ובאשר לאותם ספרים שניתן לקנותם — רכישת חמישה ספרים לשנה בממוצע על ידי כל תלמיד פירושה תוספת של קרוב למאתיים שקל על ההוצאות הגבוהות בלאו-הכי לספרי-לימוד. קניית עשרים-שלושים עותקים מחמישה ספרים בלבד מתוך רשימת המאתיים, על ידי בית-הספר עצמו, פירושה הוצאה של כארבעים אלף שקל במחירי חודש זה. אם נוסיף לכך את העובדה שלא כל מורה באותו בית-ספר בוחר ללמד את אותן יצירות — יתברר שהאפשרות שבתי-הספר ירכשו את העותקים לספריותיהם היא דמיונית ביותר. מה קורה בינתיים בשטח? המורים מלמדים את הספרים המצויים בעין, או מצלמים מתוך ספרים, והתוכנית ברובה נותרת ריקה מתוכן. אילו משרד-החינוך היה פועל גם כמשרד-תרבות (שלא היום, כשהתרבות היא סרח-עודף לו) — היה שוקד על קיום חוק הספריות הציבוריות, ודואג גם להקמת ספריה מרכזית להשאלת עותקי-הספרים, המומלצים בתוכנית, לכל בתי-הספר בארץ על פי תוכנו. הלוך בחשבון מראש את משאלותיו של כל מורה ומורה באשר לספרים שאותם ילמד בשנה הקרובה. מפעל כזה היה מעניק גם דחיפה עצומה למו"לות של הספר העברי המקורי. אילו, טור זה לא עדיין לתשובה ממשרד-החינוך גם על נושאים קודמים שהעלה, כגון שדרוש לתרבות שר. האם מישהו שם מקדיש בכלל מחשבה לנושאים אלה? ■

אבי"ע